

ЗАРИСОВКИ ЯК ПЕРВИННА СКЛАДОВА АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ У КОНТЕКСТІ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ

У зв'язку із динамічним сьогоденням глобалізованого світу та змінами у соціальному замовленні на підготовку майбутніх архітекторів у сучасному етапі розвитку архітектурної освіти, актуалізація виховання майбутнього архітектора, який має власний світогляд з високим рівнем культури, здатний творчо вирішувати соціально-культурні задачі та володіє високим рівнем професійної компетентності набуває особливої актуальності пошук шляхів і засобів формування образотворчої компетентності – як невід'ємної складової архітектурно-художньої творчості і професійної мови майбутніх архітекторів у процесі фахового навчання.

Різним аспектам вдосконалення та визначенням проблем архітектурно-художньої освіти займаються науково-викладацькі колективи провідних архітектурних шкіл світу та України. Професійною діяльністю архітектора, та проблемам підготовки фахівців цього напрямку присвячені роботи (Анісімова Л., Бабурова В., Бархіна Б., Богомолова І., Власова А., Волчка Ю., Гінзбурга М., Гутнова О., Кисельової У., Кудрявцева О., Левінсона Е., Мелодинського Д., Метленкова М., Ніколаєва І., Самолова Т., Шимка В., Щепеткова Н.); теорії та методології архітектурної форми, як основи архітектурно-художньої творчості (Весніних О. та В., Гропіуса В., Єфімова О., Жолтовського І., Черніхова Я.); організації професійної підготовки спеціалістів засобами образотворчого мистецтва (Беди Г., Кузіна В., Лебедко В., Ростовцева М., Чистякова П., Шорохова Е.).

Серед українських дослідників питання архітектурної освіти розкривають наступні науковці (Гребенюк І., Джеджула О., Зінченко С.,

Кайдановська О., Конопльова О., Криворучко Н., Максименко Г., Мардер А., Прусак В., Пундик Я., Турчин В.). Питання формування професійної компетентності майбутніх фахівців у процесі фахової підготовки вивчали (Болотова В., Вербицький А., Георге В., Ковальчук Г., Райковська Г., Саган О., Северин Н., Сподін Л.).

За результатами аналізу і педагогічної практики можна зробити висновки, що незважаючи на зростання кількості досліджень у галузі, відсутні фундаментальні дослідження із вирішення багатьох проблем фахової підготовки майбутніх архітекторів, що дає простір для ретельного вивчення цього питання.

Архітектурна освіта об'єдную у собі архітектурно-художню та інженерно-технічну творчість і опанування архітектурного рисунку є невід'ємною складовою формування професійної мови майбутнього архітектора.

Архітектурний рисунок дає можливість вивчити об'єкт до його реалізації [1, с. 5]. Він має бути наглядним, зрозумілим із графічної точки зору розбірливим і виконаний таким чином, щоб мати вплив на людину своєю художньою формою <...> тоді він не тільки відображає а і доповнює задум архітектора [1, с. 6]. Єдиний засіб наблизитися до розуміння архітектури це рисувати її [6, с. 3], так само висловлював свою думку італійський архітектор і теоретик архітектури Фраскарі М. Процес рисування це видимий акт візуалізації та реалізації ідей та задумів і є невід'ємною складовою творчого процесу архітектурного проектування [4, с. 2]. Крізь рисунок архітектор постійно переосмислює себе та свій творчий рівень [4, с. 4]. Мова архітектурного рисунку змінюється, але мовний запас залишається. Ідеї та задуми реалізуються у вигляді ліній <...> перших швидких зарисовок (ескізів) до опрацьованого до деталей проекту, а згодом і у сам об'єкт [2, с. 6]. Рисування завжди було головним засобом висловлювання власної думки архітектором робота якого завжди поділялася на два етапи. Першим етапом був процес знаходження, вигадання, уяви

ідеї архітектурного об'єкту, цей процес здійснювався за допомогою рисунку. Другим етапом було будівництво – реалізація архітектурних пошуків згідно розробленого проекту.

Значення слова «рисунок» має загальний термін для будь якого зображення виконаного на площині засобами графіки, поняття «зарисовка» фокусується більше на конкретному методі виконання при спільному вираженні ідеї чи задумі [3, с. 5].

Зарисовка – це малюнок з натури, начерк, ескіз [5]. Синонімами слова виступають – рисунок, начерк, ескіз, абрис, зображення, ілюстрація. Оксфордський словник англійської мови уточнює і дає ширше значення поняття, зарисовка – швидкий рисунок, абрис котрий зображує головне без уточнень і подробиць. Зарисовка це лише первинне зображення для подальшої роботи. Архітектурна зарисовка – неточне зображення, марна фізично і розглядається лише як засіб спілкування для передачі чи збереження первинної інформації чи образу [3, с. 3]. Цей вид рисунку як складова архітектурної творчості показує процес створення крізь внутрішній діалог архітекторів протягом століть, первинний процес творення залишається незмінним. Зарисовка виконує функцію: запам'ятовування, відкриття, творення процесу, комунікації, візуалізації, оцінки, що можна спостерігати у роботах архітекторів доби Відродження – Браманте Д., Перуцци Б., да Вігнола Г. Б., Палладіо А., Скамоцци В.; Бароко, Французького класицизму та Рококо – Манзарта Ф., Берніні Г., Фішер фон Ерлаха Й. В., Уорена Х., Джуварра Ф.; Неокласицизму та Неоготики – Піранезі Г. Б., Соуна С. Д., Шинкеля К. Ф., Пакстона Д.; Неокласики Америки – Ханта Р. М., Уайта С.; Премодернізму – Олбріха Д. М., Гімарда Х.; Модерну – Сантелія А., Татліна В., Мендельсона Е.; Постмодернізму – Гріффін М. М., Саарінена Е., Ле Корбюзьє, Барраган Л., Кандела Ф.; сучасності – Корреа Ч., Гері Ф., Хадіда З., Тавіані П., Вільямсона Р., Яна Х., Сітта В. тощо. Вивчаючи архітектурні зарисовки архітекторів можна досліджувати передумови створення вже відомих

світових архітектурних об'єктів, чи що цікавило автора у той час, на що він звертав увагу, що залишав собі на згадку для подальшої роботи. Повертаючись до визначення архітектурної зарисовки, як швидкого, вільного рисунку, де – швидкість один із головних факторів робить його одним із потужних засобів реалізації творчих ідей архітектора, який тільки починає опановувати свою професію так і вже провідних спеціалістів.

Зарисовки можуть бути класифіковані згідно концепції, аналізу та спостереження [2, с. 11]. Концептуальні зарисовки – розкривають сутність складної ідеї. Завдання цього виду зарисовок чітко й лаконічно донести творчу ідею. Аналітичні зарисовки – аналізують споруду, простір та усі складові архітектурного об'єкту, вони можуть з'являтися на будь якому етапі проектування. Спостережні зарисовки – досліджують складові архітектурної будівлі, матеріал та простір у деталях. Зарисовки можуть виражатися у різноманітних графічних техніках та матеріалах. Головною метою здобувача архітектурної освіти постає завдання досліджувати та вивчати існуючі зарисовки провідних архітекторів минулих століть та сучасності для розуміння самого процесу творення, для кращого вивчення передумов створення відомих архітектурних об'єктів так і розуміння самої архітектурної споруди, що у результаті створить усі умови для розробки індивідуальної подачі та стилю, як зарисовки так і власного почерку в архітектурі.

Сучасному архітектору варто вдосконалювати свої навички рисунку не тільки для ефектної подачі своїх проектів, а і для зарисовок архітектурних об'єктів, коли зарисовка може сказати набагато більше ніж пильне споглядання чи фото фіксація. А початок роботи над власними проектами із зарисовок – один із самих творчих складників усього процесу втілення об'єкту у життя на думку російського архітектора та викладача Атаянца М.

Можна зробити висновок, що сама архітектурна діяльність – це синтез складних, часом суперечливих явищ. Архітектурна освіта покликана об'єднати різні сфери пізнання із спільною метою для опанування навколишнього світу. Комплексний, але обов'язково послідовний, підхід до

навчання складає один із можливих шляхів розв'язання цієї проблеми та вдосконалення професійної підготовки майбутнього архітектора шляхом переосмислення значення та методики викладання рисунку в архітектурній школі. Для оптимізації і покращення професійних навичок майбутніх архітекторів шляхом розробки методики викладання образотворчих дисциплін із урахуванням особливостей творчого процесу. Автором було розглянуто первинний процес реалізації творчих задумів засобом архітектурних зарисовок – креативних, асоціативних, образних складових основ візуальної комунікації та їх значення у опануванні архітектурної професії.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Антал Я., Архитектурное черчение / Я. Антал, Л. Кушнир, И. Сламень, Б. Гавронкова. – Киев : Будівельник, 1980. – 128 с.
2. Farrelly L. Basics Architecture 01 representational techniques / Lorraine Farrelly. – Lausanne : An AVA Book, 2008. – 185 p.
3. Smith K. S. Architects` drawings / Kendra Schank Smith – Oxford : Architectural Press, 2005. – 289 p.
4. Sullivan C. Drawing the landscape. The art of hand drawing and digital representation / Chip Sullivan – Hoboken, New Jersey : John Wiley & Sons, Inc., 2014. – 338 p.
5. Словник української мови: в 11 тт. АН УРСР. Інститут мовознавства [ред. І. К. Білодіза]. – К. : Наукова думка, 1970-1980. – Т.3. – 291 с.
6. Unwin S. Twenty-five buildings every architect should understand a revised and expanded edition of TWENTY BUILDINGS every architect should understand / Simon Unwin – London & New York : Reutledge Taylor & Francis Group, 2015. – 288 p.

7. Шалина Е. Что? Как? Зачем? Архитектурная практика и рисунок:
[Электронный режим]. – Режим доступа:
<http://www.archplatforma.ru/?act=1&catg=88&nwid=2854>.